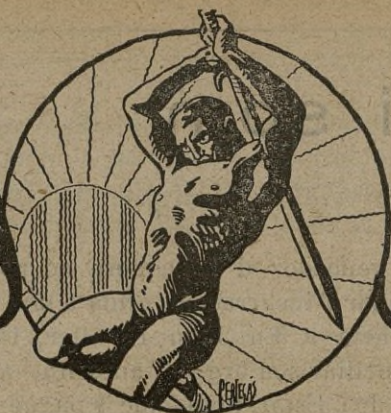

PÀTRIA NOVA

SEMANARI VALENCIANISTE

Prèus de sotscripció

Reine de Valencia..	Ptes. 0'50 trimestre
Catalunya i Illes Balears	» 0'50 »
Espanya..	» 0'75 »
Extranger..	» 1'— »

Valencia 17 de Juliol de 1915

Direcció pera correspondència

Kiosc de San Martí.—VALENCIA

Número sòlt: 5 céntims

VOLEM

la oficialitat de la llengua valenciana.
que siguen valencians tots els que 'n nostre reine desempenyen càrrecs públics, inclosos els governatius i administratius, i els militars que impliquen jurisdicció.
l'autonomia tan ampla com se puga obtindre per a'l municipi i la nacionalitat valenciana.
el restabliment del dret foral valencià ab les modificacions que aconsellen els temps.
el servici militar voluntari i retribuit.
la instauració del crèdit agrícola en tot el reino.
Bolsa de Treball i Museu social valencians.
caixes de retiro per a la vellea.
pensions als pares prolífics i exenció d'alguns impòsts.
la ensenyansa integral gratuita i obligatòria.
tractats de comèrs i abaratament de tarifes ferroviaries i marítimes.

VALENCIA I LA COMISIÓ D' INDUSTRIES

VALENCIA.—¿Qui defendrà els meus interesos si ningú de tots me coneixeu?

Fórem i som

¡Ahir érem aquella gran nació mediterrània que imperà'n el mar llatí, que pasejava triomfantes les banderes de Catalunya i Aragó per la Grecia i l'Àsia Menor, cual empresa de catalans i aragonesos a Orient tingué per resultat estrany i gloriós lo gran ducat d'Atenes, dominació que òmpli casi tot el segle XIV! ¡Aquella confederació catalano-aragonesa que s'extenia per Espanya a Valencia i a Alacant, per el mar a les illes Balears i Cerdenya! ¡Aquells reis d'Aragó i comtes de Barcelona que tingueren per rics florons de sa corona en Fransa, Provença, Marsella, Tolosa, Languedoc, i en Italia els regnes de Nàpols i Sicília! ¡Aquell gran Estat federal que arribà a dominar per l'Orient fins Bissanci i l'Armènia, i també fins les costes africanes! ¡Els temps felisos en que tots els peixos de la *mare nostrum* portaven sobre sos lloms les barres de sang i de foc!

Segons la constitució política de dits Estats, ni els reis d'Aragó ni els comtes de Barcelona ho eren per dret diví: el jurament de respectar les lleis públiques i privades els elevava al trono, i en quant se separaven del pacte establert ab el poble finia son poder. Acudien a d'ells els savis i els poetes i els més célebres magnats del mon, sens distinció de nacionalitats ni de creències.

Foren estos pòbles els més lliures de la terra: Recordem al Justícia Major d'Aragó, protector del poble, custodi de sos furs i llibertats, intèrpret suprem de les seues lleis; primera autoritat del regne, no depenia de ningú, pues baix sa jurisdicció lo mateix se comprenien els actes dels ministres, a quins podia apartar dels negocis, que la proclamació, les ordenances i fins la conducta del rei. Est'era el magistrat, a qui recorrien els ciutadans contra les sentències reials i senyorials, pues fora tan lliure el poble aragonés, que fins arribà a tindre reconegut en ses lleis el dret d'insurrecció, de que no ha gojat ningún poble del mon.

Recordem a Catalunya, que quant en Aragó es rei per primera vegada un castellà, se subleva, perqu'este's nega a pagar l'impòst reial (que'n Aragó pagaven impòsts desde'l rei fins l'últim ciutadà), i cuan Ferrán

el vencedor d'Antequera no pòt dominar l'insurrecció, crida a una avenència a En Joan Fivaller, i pera conciliar son orgull i autoritat ab el be de l'Estat, mana que's pague l'impòst ab càrreg al Consell reial.

I recordem al cavaller valencià Francèsc de Vinatea, davant d'Alfons IV, protestant de la divisió del reine per la creació del marquesat de Tortosa, en aquelles célebres paraules: *Nos, que cada uno valemos tanto como vos, y que juntos podemos más que vos...* Fora aleshores tan lliure el reyalme valenci i tant no consentira ingerències extranyes, que no obstant la denominació d'universal de l'Església, fins els càrregs eclesiàstics foren desempenyats per valenciàns.

Huí, concretant-nos als temps actuals—el centralisme informa el dret espanyol, sobre tot desde la Constitució de 1812,—som el país que viu baix un règimen constitucional tan sòls de nòm, pues al Parlament no van generalment els vers representants del poble, sino aquells a quins presta ses fòrtes l'oligarquia i el caciquisme dominants, suplantant la voluntat del còs electoral, cual falsejament dona per resultat unes Corts artificials, un parlamentarisme verbaliste i teorisant...

Les manifestacions més odioses de semblant organissació son la casta de politics que canvien d'ideals pera lograr una cartera, el fulanisme i el menganisme substituint als programes dels partits, la burocracia paniaguada i inèpta, l'explotació de credencials, el monopòli dels xanxullers, la suspensió del concejal o ajuntament que incomòda, el trasllat del juge que no's doblega a les exigències del caci, la multa de l'adversari, el nomenament del tercer llòc de la tèrta, no pagar cuota de consums, carregant-se-la tota al vehí d'enfront; el derribo de la casa del contrari, o be que per la nòva alineació se li partisca per la mitat; la taverna obèrta tota la nit, la vista gròssa pera el jòc, etc., etc.

Tot assò revèla la falta de sentit moral i de cultura de molts dels que han estat i están al front dels destins dels pòbles ibèrics. Sinse anar més llunt, no fa molts dies que la premsa espanyola no s'ha recatat de dir que si els diputats ciervistes no reconei-

xien al senyor Dato com a quefe del partit conservador, serien perseguits sens cuartel en sos districtes, valent-se pera això dels resòrts del Poder.

La Constitució, pues, es encara lletra mòrta entre nosatros, i sòls un còs legal molt a propòsit pera fer creure que vivim a l'europea i donar gust als extrangers; la realitat política vivient la constituïx un règim d'oligarquia i caciquisme, es a dir, el capritxo per llei, l'impunitat pera tota mena d'arbitrarietats, l'injustícia glatent que cristallisà en Cavite i Santiago, i ab la cual hi ha que acabar si no volem vore el *finis Hispanice*.

Nosatros, per això mateix, volem que regisca en Espanya un govèrn i un Parlament fidèl reflecte de la voluntat nacional, no els oligarques ni els cacies; volem que ls partits siguin agrupacions polítiques pera l'aplicació en el Poder de ses idees de govèrn, no sindicats pera el repartiment de les prebendes públiques; volem diputats ellegits pel sufragi del poble, cual mandat sobre les necessitats de son districte cumplixquen i que apòrten el capdal de ses iniciatives i estudis a l'obra legislativa, no diputats *cuneros* òrfens d'il·lustració, encumbrats per el parentesc ministerial o el favoritisme, sinse més preocupació que la carretera, el jugat, l'estanc, l'alcalde i la cartèria que consoliden una acta perpètua per un districte, tot això ab mires a un govèrn civil o a una Direcció general.

Este es nòstre regionalisme inicial de huí, rebujant el raquitic i mesquí que sent a vegades la gent, de si mon poble es millor que'l teu; el de discussions, insults i xances de café i casa d'hòstes; el platònic, cortés i estèril d'alguns de nòstres hòmens públics que nos parlen dels indispensables «barraca i Micalet» i del que no més prenen el tren ya no s'en recorden; el problemàtic, costós i divertidíssim de l'eixida pera Madrit de comissions provincials i municipals pera conseguir del Poder central estes o les atres concessions; el interessat i de loteria de que siga nomenat ministre un fill de la regió, i tots el demés *ejusdem furfuris*.

¡Res d'això: nosatros ya no volem deure a la gracia o a la sort lo que de dret nos pertany! En oposició a eixa legislació anàrquica i caòtica que es negació del principi de contradicció, pues fa posible que una mateixa cosa pugui ser o no ser a la

vegada, que reduïx a servitut les regions i ofega les manifestacions espontànies de sa vida; nosatros demanem regirnos per lleis de conformitat ab nostre caràcter i necessitats com l'actual de Mancomunitats, afide que'l Reine Valencià puga anar camí del reconeiximent de sa personalitat, i ab ella, tornar a sos dies de glòria.

La veu de la patria

Hi han unes ròques grans i negres que avancen en la mar com un eixèrcit petrificat de mònsters primitius; en aquestes ròques on s'estrellen les ones formant gegantesques flòrs d'escuma m'agrada sentarme en els vespres contemplant la mar, que's vist de colors transparents ab l'últim raig del sol ponent. La soletat es gran; pero a mi m'agrada més la soletat que la companyia dels hòmens sense ideals. En esta soletat no'm trobe asòles, i es extrany que al ferse de nit sembla pasar una llum intensíssima per els meus ulls; sembla que veig totes les còses ab matjor claritat...

En les ones que apleguen constantment als meus pèus hi han reflèctes dels colors més delicats, i yo diria que he vist alsarse entre ells una figura que formara la boirina que s'ha elevat fins a tocar les estrèlles.

I en la obscuritat de la nit he vist enllumenarse, com una faixa d'òr i argent, la còsta mediterrània de la nostra península; algo aixís com si tots els estèls del cèl s'hagueren unit i juntat en ella. Allà, lluny, Catalunya tenia un màgic resplendor.

Yo he cregut sentir llavors una veu que, confosa ab les ones, tenia els més dolços al mateix temps que 'ls més enèrgics accents.

Una veu que dia:

«¿Per qué m'abandones? ¿Per qué m'abandones? Yo que t'he engrunsat en els meus brassos i t'he cantat les millors cansons que savia... Yo que t'vaig donar el primer aire pera que respirares, que t'ensenyí a parlar, a sentir... Estic perdent l'idea de qui soc; vaig enfonsantme en un abim d'on ya may se pòt sortir. Yo que vaig ser gran i vaig somniar les matjors grandeces de la terra... perduda porque 'ls meus fills me miren com a un extrany i pronuncien el meu nom també en extranya llengua.

»Malais, malais mil vòltes els que deixen morir a sa mare ab la

matjor indiferència; malais els que reneguen de la seua parla; malais els que dient que la vòlen li apreten el punyal pera fer més fonda la ferida.

»Sòlsment mon fill, el més jove, está en busca de l'aigua de la vida; éll enlaira la bandera en la torre més alta; éll es la meua esperança; per éll llui encara el mitg-riure en el meu rostre...»

Hi hagué de pronte una gran foscor al meu entorn; yo no savia si somniava o estava despèrt; una barca abandonada semblava esperarme en la platja, i saltant les ròques a ella vaig anar; l'anhèl del meu pit pareixia posarme ales en els pèus. Entrí en la barca i vaig desplegar la vèla pera que'm portara cap allà on estava la llum; pero ¡oh, la mala fortuna! El vent no era favorable, i per més esforços que yo fea me se'n duia sempre en atres direccions. I allà, en les tenebres, on la soletat es verdadera, s'acostava'l meu bot perdentse pòc a pòc la llum de la còsta que m'enllumenava...

Fon ensommit, sí, porque assí estic sobre les ròques negres i fantàstiques, i la lluna que surt del fons de la mar envia els seus raigs d'argent sobre les ones que s'estrellen davant de mí en riallades d'escuma.

Daniel Martínez Ferrando

Cap de Palos, Juliol 1915.

Descastament

¿Cal repetir que nostre pòble ha deixat de ser pòble conscient desde que patim esta bilingüe educació? ¿Cal repetir que obrem per inèrcia? ¿Cal repetir, que pera oblidar-ho tot, havem perdut fins eixa autoreflexió que tant dignifica al hòme?

Cal repetir-ho una i mil vòltes pera que s'alce nostre pòble d'eixe amodorrament, d'eixa inconsciència; que òbre reflexivament, que tinga sentit de la realitat, que observe, que *vixca*, en una paraula, pero que *vixca* una vida netament valenciana.

No fa molt de temps rebèrem del femer de Madrit una òbra teatral; dita òbra, cual titol reflècta la verinosa i mala bava de sos autors, fon estrenada en París, a cual representació aná enganyat l'eminent escriptor de Castella, Javier Bueno, que avergonyit va eixir, deplorant i sen-

tint a la vegada lo mancamment de patriotisme dels autors.

La España de pandereta, se titola l'òbra; Manèl Moncayo y el mestre Penella son els antiespanyòls autors de l'òbra. Com òbra teatral es molt roïn; detestable com mòstra de lliteratura castellana; execrable pera tot aquell que se prècie de ser una mica patriòta. Lo castellà que campeja per tota l'òbra no's pòt dir que siga llengua castellana, pues no es més que eixe *pisto*, eixe llenguaje *comprimido* que tantes vòltes s'òu en Madrit i que fins a nosatros ha aplegat per llavor de imitació. *Piruetas, Rascatripas, Vicente Pastor, Joselito, Belmonte, Pichiché, Pirulete, Chico de la taberna, Padre Claret, La Alegría de la Jueriga, Cerrajillas, El Pitorreo, El Chungueo, El Jaleo*, etc., etc., son els personajets de l'òbra. ¡Quins nòms més castissos! Si els testos semblen a les òlles —preguntarás llegidor— ¿cóm será l'òbra? *Españolada* la titolen els mals fills de l'Espanya Moncayo i Penella.

¿Cóm havia de protestar lo públic de Madrit el dia de la representació d'esta òbra, si no es més que una mòstra fidèl de la vida que allí se viu? Tots eixos nòms de *Pichiche, Cerrajillas*, etc., etc., no estem cansats de oirlos en la capital d'Espanya?

Aplegá dita òbra a Castelló de la Plana, i com assí no respirem eixa vida ficticia de Madrit, com assí encara que molt descastats no podem deixar de transparentar el sediment valencià, lo clar sentit de la vida, l'amor al treball, a la terra, eixa òbra no pogué passar, i a la segona representació, al oír lo sagrat nòm de Valencia, nostre antich Reine, al oír dir *traidores valencianos*, dos jóvens nacionalistes, dos *conscients* de la nacionalitat valenciana protestaren, gillaren, s'alsaren, i un retronador «*mentira*» fon la canonada que dos patriòtes, dos esperits de una rassa superior llansaven, en la cara ròja i avergonyida, al vore la impassibilitat de tot lo públic, que continuava sentat aguantant aquells desbarats de sa mare patria. ¿Aón están els verdaders patriòtes?

Mes ¡oh dolor!, la enèrgica protesta dels jóvens Amadèu Pitarch i Diego Perona fon rebuda ab rialles degradants i crits de folia per altres jóvens castellanissats. ¿No era Castelló de la Plana vila real del antich Reine de Valencia? Los sinyors i senyoretas, en tota la seua cultura, continuaren sense retirarse; allí no

se ofenia, no se desbaratava contra València assòles, sino contra tota Espanya; allí se mostrava que Espanya no era més que l'Espanya dels *toreros, de las chulas y del género chico*; allí se dia que Espanya era la revel·lada i impotent *España de Pandereta*; allí no se mencionava a una Catalunya rica i potent, a una Basconia casi autònoma, a una València rica, que ara desperta, tot assò integra l'antiga Ibèria. ¿Se pòt aguantar tot assò sense que la sang bullga?

Dits jovers foren portats fóra al carrer i multats per el governador. ¡Multats per massa patriòtes! ¿No es assò obra soicida? La mateixa societat poda als bons fills i deixa qu'els mals fills pregonen inexactituds i desbarats per totes bandes. La protèsta dels jovers castellanissats es lo que més ens apena i entristix. ¿No se maltratava a tota Espanya? ¿Per qué, pues, no adherir-se a la protèsta? ¿No se maltratava al Reine de València, integrat per nòstre volgut Castelló? ¿Pues per qué, sent castellanencs, fills de la mare València, no s'associaren a tan patriòtic crit?

Yo te ho diré—llegidor—perque no som ni valenciàns ni castellàns, ni d'uns ni d'atres, ni blancs ni negres, i tot aquell que 'n la vida no se trassa un camí per on ha de caminar, eixe será com veleta exposada a tots els aires que venten, será un híbrit, i per tal híbridisme será un estèril.

La protèsta dels jovers Amadèu Pitarch i Diego Perona en el «Teatro de Verano» de Castelló fon un crit de consciència valenciana, de reflexió, de autoconeiximent, de gent culta i patriòta. La protèsta en contra i la impasibilitat dels *ilustrados* pròva el descastament del nòstre poble.

Sempre me ho digué un volgut mestre: el nacionalisme, el regionalisme, no es més que problema de cultura; el dia que nòstre poble tinga eixe grau de cultura, eixa consciència colectiva, eixe dia será sonada l'hora de la nacionalitat valenciana, eixe dia brotará potent i vigorós el ara anèmic i esgroguit arbre del nacionalisme, eixe dia tindrem pensadors valenciàns i no erudits a la violeta com patim ara...

¡Oh, poble valencià, cóm has aplegat a estar tan rebordonit!

Peròt de Granyana

Castelló de la Plana.

GLOSARI

Els himnes i els pòbles

Cada època de la vida se recòrda per una cansó. Cuan anyorem nòstra infantesa el recòrt ens evoca les cansóns de la mare; després, cada moment felis o trist de nòstra vida sempre el recordem junt ab els motius d'una cansó popular, aquella qu'estava en el ambient en el instant que més intensament vixquem.

De nòstre pas per llunyans països, a través dels anys, ens parla igualment el ressò d'una veu que oixquem cantar entre les flors d'una reixa o a lo llunt en la solitud dels camps. I ens recòrda també aquella cansó si era en un joíós amanéixer o en una nit de lluna.

Tota sensació en la vida va envòlta en belles nòtes musicals. En les patries ben definides i conscients de sa pròpia vida, en els pòbles fòrts i poderosos l'esprít de totes eixes cansóns dispèrses—l'ànima dels pòbles consagrada per el Art, podria dir-se—cristal·lisa en els himnes nacionals...

Vejau si no quin es l'anglés, l'alemany, el francès que no s'aixeca electrísat cuan arriuen als seus oïts els remors dels seus himnes: «Deu salve al rei», «Alemania sobre tot», «La Marsellesa»...

Unicament els pòbles decadents i desorganísats, que s'empenyen en viure una vida falsa, son els pòbles que no tenen himnes; no tenen la cansó patriòtica que 'ls recòrde les passades glòries, que 'ls encoratje i anime vers les grandeses del futur...

Per això Espanya no té himne. Per això els valenciàns ne volem tindre; volem tindre l'himne que 'ns retorne a l'ànima esplèndida i fòrta que tinguérem...

Marián

¡Renegats!

No deshonreu a València dient en sa santa tèrra *somos valencianos*... Aneu, alluntau-se, digau que sou de on el dimòni vullga, pero alèrta ab aixó de que *somos valencianos*...

¿Cóm hau de fer creure qu'estimeu a València? ¿Ajudant a pegar-li punjades en lo còr? ¿Aixina li pagueu a vòstra mare? Aixina pagueu els borts. Mireu lo que sembreu...

València plòra al vore l'ingrati-tut de molts que 's diuen ser fills de ella, mes els fills rebèls d'eixos que gossen dir *no queremos hablar valenciano porque es muy rústico*, no duen sang valenciana, no pòrten sang nòstra.

Sense vosatros València se sentiria orgullosa de vore un estòl de joventut dispòst a defendre-la, respondent aixina a les glòries del seu passat i fent per que aplegue cuant aváns a les que la esperen en el pervindre.

¿Qui diu que no hem tingut lliterats valenciàns? Repaseu nòstra història, llegiu i estudeu les òbres i en elles voreu els talents que 'n nòstre idioma s'expresaren deixant-nos pàgines de glòria immortal.

¿Morir la parla valenciana? Jamay. ¿Permetre que 's pèrga tot nòstre capdal de grandesses? No hu voreu may. Pera esfonsar-vos estem els vers valenciàns, els que sentim en nòstres còrs tot el impuls creador de nòstra rassa.

¡Alluntau-se, renegats!

¡Vixca la Patria Valenciana!

¡Som els vers fills d'ella i es tota nòstra!...

Aureli Puig Usina

Gramática valenciana

Tenim entès de que mol pronte se donará a caixes la gramática valenciana del eminent filòlec valencià R. P. Lluís Fullana, qu'editarà el Centre d'Estudis Valenciàns, complimentant la propòsta que feu En Teodoro Llorente i Falcó.

No podem manco que felicitar ab tot entusiasme, tant al autor com al iniciador de que 's donara a llum un'obra de tanta utilitat i importància en els actuals moments històrics del renaiximent valencià. Gracies a dits senyors, el *Centro de Cultura Valenciana* (com ilògica i absurdament se titula el Centre d'Estudis Valenciàns) realissará un importantíssim servici, que sempre recordarem ab joia i respecte els vers valencianistes.

Es una vera llástima que l'esmentat Centre, al que tan alta llavor cultural está encomanada, pase, per culpa de una insignificant minoria del senyors que 'l formen, per la vergonya que pera 'l sentit comú representa titular en *castellà* una institució de cultura *valenciana*. Entenem que 's devía fer votar als senyors que puguen ser partidaris de sostindre semetjant desficiaci; ya que may han de fer res práctic ni útil pera València, al manco que deixen fer als demés.

Hem oit dir també, que dins de pòc s'acometrá la confecció d'un gran diccionari valencià-castellà i castellà-valencià, baix la direcció del gran patrici R. P. Lluís Fullana.

Repetim nòstra més franca enhorabona i confièm en vore realisats tot lo aváns posible propòsits tan patriòtics i lloables.

Treballar per PATRIA NÒVA es treballar per el renaiximent del Reine Valencià.

Primer premi del Concurs de Himnes obert per "Patria Nòva"

Pòbles benemèrits

Vila-Real dels Infants

Himne valencianiste

Lema: ¡San Jordi, mata l'aranya!

¡Vent de Ponent!...

¡Vent de Ponent!...

.

Llauradors, nòstra terra perilla;
Germanats l'amor sant defensem;
Vil extrany magansés nos humilla...
¡Valenciàns, per la Patria breguem!

¡Defensem la nòstra casa,
gèni i llengua, sang i rassa!
¡Per honor i dignitat!
¡Per la santa llibertat!

Vent de Ponent marsix la collita.
Vent de Ponent lo còr debilita
i el nafra i el crema gelat o brussent...

¡Vent de Ponent!

¡Vent de Ponent!

¡Pòble meu, pòble meu, qui t'ha vist
Fòrt, gotjós... i ara dèbil i trist!...
Dones flòrs i te tornen espines.
Trevallant, trevallant t'arroínes.

Fores l'alba llevantina;
teua fon la mar llatina;
escampá ta glòria el vent...
¡i ara esclau d'un fòrt Ponent!...

Vent de Ponent marsix la collita.
Vent de Ponent lo còr debilita
i el nafra i el crema gelat o brussent...

¡Vent de Ponent!

¡Vent de Ponent!

Rompa fòrt nòstre clam, colliters;
Del cultiu detingam els quefers:
El Ponent malait tot ho arrassa,
I els vèrts camps i la sang nos abraça

¡Alcem murs, alcem rasers
protectors de nòstra casa...
i refresque nòstra llar
l'alenada de la mar!...

Vent de Ponent marsix la collita,
Vent de Ponent lo còr debilita
i el nafra i el crema gelat o brussent...

¡Vent de Ponent!

¡Vent de Ponent!

Santiago Cebrián Ibor

¡Vila-Real famosa! ¡Perennal testimoni del sublim creador de nòstra Patria! Ell, lo gran Jaume, t'aixecá noble i pujanta ab son ingèni prolífic i paternal volensa. ¿Aón es son monument? ¡Oh, vila endormiscada i sens memòria! Recòrda tes grandeses imborrables i lograrás fer via fins remuntarte espléndida. Eixes terres fecondes que 't rodejen, semblantes als jardins de les Hespèrides, el feren sommiar ab sos genials proyèctes de santa redempció. Aqueixos bells entorns serven encara ses gloriòses petjades que recòrden l'asèdi de Borriana: la admirable madona regnanta en sa planura. En ells feu campament l'áliga altiva de son ingèni incomparable i aixecá son palau on se guariren sos ben volguts infants; allí creixqué 'l gran Pere I Rey de Valencia; allí vegué la llum sa filla Na Isabel, reina famosa d'un pòble que a les hòres resta lliure.

Be pòts gloriarten ara, ¡oh, vila populosa! de haver segut la filla predilècta d'un gèni. Ell va fer que 't formares a l'ombra de sa espasa may vensuda, i que lluires ab tos encants de jòya els preuats edificis que 's pergueren per nòstra deixadessa soicida. Ell te volgué famosa i progressiva i valenciana i rica i lliure... Ell maná que 't poblaren gents selèctes pera que may tos fills pogueren envilirte rebordonits o fèbles. Ell te sommiá invencible i coratjosa, pues que 't feu saviament de les despulles de un campament de guerra. Ell fundá l'Hospital on reculleren als òrfens de salut i de fortuna. Ell te doná aquells FURS que 't deslluïraren de famolencs conculcadors de pòbles...

¡Tot ha caigut al còlp de la injustícia! D'aquella òbra sublim sòls resten oblidades fulles gloriòses de la patria història, pues mentres nos ensenyen dins de 'ls mòdèrns *Estudis*, rondalles i llegendes de Castella, arraconen i enfonsen, descastats mestres, lo magnífic pasat de nòstra rassa. ¡Així se vens a un pòble en sa ignorancia!

¡Oh, Vila-Real heròica! Tos fills no deuen oblidar a sos progenitors, que tantes vegades pogueren donar pròva de son despèrt ingèni i ver amor a sa Patria, que 's la nòstra. Cuan aquells progenitors d'estes mal volgudes mainades foren lliures pera

governarse a sí mateix, lograren realitzar la justícia i avalorar ses cambres, totes plenes de fruits i de respectes. May més s'ha administrat ab més saviesa ni ab intenció més sana, Nòstres còlles fonentse en abraçades germanivols tot arreu protegintse i defenentse, podien manar fòrtes. Oberts estaven sempre en nòstre Reine els ullals abundosos que omplien nòstres cambres i navilis de fruits i de productes de una industria celebrada i famosa. Llavors naus valencianes eixien a fileres dels pòrts del Migterrá i n'eren guanyadores de riqueses i glòries...

¡Oh, fills trevalladors d'aqueixa gran ciutat, filla d'En Jaume! Un temps vingué'l Boji de nòstra rassa a robarnos les lleis ab traidoria i a ferir en els còsos i en les honres, i trepitjà les tèrres i el sant nòm de la Patria. Vòstres pares moriren en la brega, vòstres mares hi foren més ofeses, la jovincel·la débil, enfangada, els nens i els vells assassinats; venuts, tot arreu la vòstra sanc corria, mentres els barbres d'En Felip l'Innoble, entrantse'n traidors afonaren vòstres cases i de flames voltaren vòstra VILA, que encara no ha segut vengada.

¡Amunt, amunt, gentades de ma Patria; remunteu vòstres còrs i vòstra pensa i lograreu guiatje per els camins més rèctes que pòrten al pervindre i a la fama. Refusem com degam les humil·liantes cadenes centralistes que lliguen i amarròten als presoners de guerra! ¡Hi ha que clavar la feridora rella i remoure la terra pera matar la bròsa roïn que l'envenena!

Tirant lo Blanch

NACIONALISME

Aclarint concèptes

En la secció «Bibliografia» d'*El Mercantil Valencià* del dia 6 del corrent apareix un article firmat per M, fent un elogi complit del llibre *Vòra la mar del Nòrt*, de nòstre bon poeta En Daniel Martínez Ferrando, lo cual agraim per les atinades raons qu' al principi dona respecte al sentimentalisme patriòtic del poeta; pero al llegir el final sentim com un xorro d'aigua freda en lo bascoll... pues eixint-se de sa misiò crítica del llibre, aconsella la llavor poètica com la millor manera de fer regionalisme

profitós, i després se descompòn i arremet contra atres regionalistes més atrevits, que considera nocius, parlant de *estridentes* i *exaltaciones... exóticas*.

Fecondíssima es en veritat la llavor del poeta cuan les còrdes de sa lira se polsen en lloansa d'un ideal redemptor; pero ningú ens negarà que, al temps de la dolça melodia, además d'un sentiment, s'engendrará en éll un convenciment menos místic, que's torna en rebeldia al trovar ofegadors obstacles. Aixina es que desitjaríem qu'ens explicara dit senyor M. la classe de regionalisme o nacionalisme que a éll li òmpli, pues no duptem ha de ser còsa còmoda a gust de molts, es a dir, a gust de molts castelláns o castellanissats encumbrats per Madrit.

¿S'ha cregut l'articuliste que assòles cantant els poetes les glòries o dolsors d'una patria ofegada per tiráns, conseguirem s'autonomia i redempció?

¿Pòt dir-nos el firmant on están les exaltacions exòtiques de la tasca nacionalista? ¿Pòden ser exòtiques en Valencia les exaltacions per un ideal que's fonamenta en les característiques naturals de nòstre Reine?

¿Pòt ser exòtica, hui, la planta que'n atre temps se criá frondosa i bledana en lo mateix terreny?... Ningún delit es l'idea nacionalista, a base de la reconstrucció de les nacionalitats ibèriques nugades pera la defensa, ningún crim es voler ser respectat al mateix temps que respectem; no furtar ni que nos furten.

Tal vegada dit senyor no hatja reparat en atres exaltacions de més transcendència, no ya exòtiques sino desastroses, antigues, pero que perduren encara, pues no volem recordar-nos d'aquells temps en que imperava la *Marcha de Cádiz*. També voldríem oblidar que'l país que nos govèrna estiga dominat per eixe espectacle que, pera vergonya, se nomena *Fiesta Nacional*, el mateix qu'encumbra i endiossa en exaltacions de locura lo incult, lo que no es més que farándula vagabonda.

LL. F.

Els carrers de Valencia

Ausias March

(Acabament.)

Al tornar de les seues expedicions bèliques, retirat en Gandia en 1430 i alternant ab ses funcions de falconer reial, fon cuan comensá a escriure les primeres poesies com un simple pasatemps.

Escriu al principi pòc; son òbres de circumstancies, naixcudes d'un incident amorós o de una festa poètica. Els sosuits de sa vida, sobre tot els més dolorosos, els motius d'amor i de moral, son els que inspiren ses primeres poesies.

Sòlsment al eixir de la joventut i entrar en l'etat madura fon cuan Ausias March comensá a escriure ses immortals rims a l'amor ideal que immortalisaren son nòm.

Per l'any 1445 les poesies de Ausias prengueren un caràcter profundament moral, com si la experiència fora el crisol en que's fundiren les escòries de les passions que aniuaren en el còr d'aquell «Don Juan» de l'Etat Mitja. Els plaers corporals ya no li plauen, i el cavaller poeta se sent filòsof.

Retirat en son esplèndit palau de Valencia, situat en el carrer de Cabillers, número 7 (assolat pera bastir unes cases modèrnes), suntuosa residència qu'ell mateix descriu fins en sos minims ornats, rebíx en ella a sos visitants, amics i poetes; alli escrigué ses famoses cansóns i alli morí en Mars de 1459.

Pera comprendre l'importancia que Ausias March tingué com poeta en sa época i en la literatura llemosina, bastará citar sòls un fet. En Catalunya, en Valencia i en Castella, tots els poetes foren imitadors de Ausias March, desde Boscán a Garcilaso. Un autor anònim plagia sa composició «Com planta de la Mòrt»; Boscán l'imitá en sos sonets castelláns; Fernández de Heredia imita la manera d'Ausias; Joan Pujol glosa ses magnífiques cansóns en burdes estròfes. Garcilaso, el diví, traduíx les òbres d'Ausias i les dona com originals, i en moltes de les seues òbres introduíx imàgens empleades per Ausias. Hurtado de Mendoza, Hernando de Acuña i Gutierre de Cetina l'imiten sempre; Ferrán de Herrera el combina ab el Petrarca en Castellá; Lope de Vega l'ensalsa; el gran Quevedo el traduíx; Fray Lluís

Llixau PATRIA NÒVA i propagueu-la; doneu-la als amics; porteu-la al despatx, al taller, al café. Tot sacrifici es pòc pera conseguir el renaixement de la Patria Valenciana.

de León el cita, i tota la poesia dels segles XV i XVI pareix de la sava fecondissima que recrudeix encara en les òbres del més gran poeta espanyol i valencià de l'Estat Mitjà.

Les òbres qu'ell titula «Chansons» (inspirades en estes quatre fonts: el Amor, la Mòrt, la Moral i la Religió), se pòden agrupar en quatre ordres: Poesies amoroses; Poesies a la mòrt de sa dama, i Poesies morals i religioses. I fon un precursor del Renaiximent, perquè 'l sentiment cristià i el pagà, que sentia al mateix temps sincerament, estaven en desacòrt en son ànima, com en l'ànima dels poetes i dels artistes del Renaiximent; contradicció que fon aquell resurgir gloriós de l'idea artistica helénica en lo sí del Cristianisme, que produí a Miquel Angel, Leonart de Vinci i Rafel d'Urbino com portaestandarts de la llibertat artistica.

Ausias March, el gran cavaller, el esforsat doncell que, com Cervantes després, fon soldat i poeta; el excels artista de la reina; el precursor del Renaiximent lliterari i artistic... no té encara un monument en Valencia.

¿Pòt ningú tindre 'l avàns qu'ell?
Inquiridor

(D' El Mercantil Valenciano.)

CONCURS

de himnes nacionals valenciàns

PRÈMI HUGUET

Hem rebut una còpia del «Himne valencianiste» cual lema es «¡San Jòrdi, mata l'aranya!», que mereixqué 'l primer premi en el Concurs obèrt per PATRIA NÒVA, i veiem per sa firma qu'és son autor el jove advocat i llorejat poeta En Santiago Cebrián Ibor.

Procedim per tant en este mateix número a la publicació de l'himne i en el vinent insertarem les bases pera el nou concurs musical que sobre esta lletra ha de fer-se pera concedir les restantes cent cinquanta pessetes del premi ofèrt per el patrici castellonenc En Gaetà Huguet.

Mol coralment felicitem al senyor Cebrián Ibor per el triomf obtingut; felicitació que fem extensiva al seu senyor pare, el croniste de nostra ciutat En Lluís Cebrián Mezquita.

LO RAT-PENAT

Lo del nomenament del mantenedor

Pasen els dies, s'acòsta el dia dels Jòcs Florals i res saven encara de celebració de Junta general extraordinaria dels senyors sòcis que la sollicitaren pera demanar la rectificació en el nomenament del mantenedor.

Clar està que si d'esta manera se prohibix als sòcis de Lo Rat-Penat que fasen us de les atribucions que els Estatuts els concedixen, no seria extrany que haguera que lamentar algún incident desagradable com protesta justificadíssima contra un nomenament en el que no està d'acòrt ni la mateixa societat organitzadora de la festa.

Allà els senyors que pòrten la direcció del assumpte, únics culpables que serán de lo que puga ocórrer, encara que, si la ocasió aplega, siguen els primers en lamentar-se i en atribuir les culpes als demés, que no farien més que protestar en us del perfectísim dret que tenen.

LA PREMSA NO DIARIA

La important publicació valenciana *Revista Fomento Comercial Español*, s'ocupa en son darrer número, corresponent al passat mes de Juny, de la conveniència de fundar en nostra ciutat l'Associació de la Premsa no diària, com fa pòc s'efectuà en la Ciutat dels Comtes, ab gran èxit de concurrència per part de les més importants publicacions, tant de Barcelona com de Madrid.

Acertadíssima ens pareix la idea. Compte ab nostra incondicional adhesió l'esmentada Revista, i sapia que estem dispòsts a cooperar ab nostra humil pero entusiàstica col·laboració a que tot lo avàns possible siga un fet tan lloable iniciativa.

Consells i advertències

Atra, i ne van mil.

En la comissió especial que 'l govern acaba de crear para l'estudi de les indústries nacionals, ab el fi de favorir l'exportació de ses manufactures, i a quals vocals representants i tècnics s'asignen 1.000 pessetes mensuals i gastos de viatge, hi han

senyors de totes les regions *manco de la de Valencia*.

Encara que admitirem—que no l'admitirem may—el actual estat de còses, no podríem comprendre la completa absència d'amor pròpi i dignitat política d'eixos centralistes valenciàns que, després de tindre la *sans façons* de presentar-se en totes bandes com els primers patriòtes i més decidits cooperadors de l'engrandiment de la terra valenciana, deixen passar o se callen davant la consumació d'un fet que tan en contra de nostres interesos va.

Deprengau, valenciàns; ya veieu com ens traten els centralistes, tant els que 'ns desuquen de per assí com els que 'ns arroinen desde Madrid.

¿S'han enterat vostés de la *charangueta* que ve de Córdoba al certam de bandes de la pròxima fira?

Si ens prometen guardar el secret, els contarem els remors que corren per ahí.

Uns diuen si es el senyor Tejón, o siga nostre senyor desgovernador, qui ha fet per que vinga a fi de que's conveysen de les aptituds artistiques dels seus paisàns. Atres diuen que's el senyor Sánchez Guerra el que ha impossat a Tejón que se la contratara.

A la *charangueta* de marres li pòsen un nom mol bonico en els periòdics; pero lo cèrt es que allà en Córdoba se li diu *La Tuna*, que's una orquesteta *formá per bandurries, guitarras i violíns*—supossem que no faltaran els panderos i els ferrets,—i que sòls ens costará la tonteria de 9.000 PESSETES. En molt manco la societat de ceguets «El Porvenir» ho haguera fet millor, no capia dupte.

Ya estem llegint en algún periòdic coherent: *Confraternidad valenciano-andaluza*. No més falta que vinguen del Club Guerrita a donar conferències en El Gallinero, i se nomenen a Estrada i al Guerrita fills adoptius de Valencia.

Dr. Espinosa Ventura

Medicina i Cirugía general

Carnicers, 1
VALENCIA

Chapa, 44
- GRAU -

- - - CALSAT - - - - RIERA -

Carrer de Lauria, 5.-Valencia

Fosfo-Fito-Kola-Aliño

Novísima medicació fosforada. Fósforo orgànic de les llavors dels cereals i Anòu de Kola granulades. Poderós tònic reconstituyents. De positius resultats en l'anèmia, tuberculòsis, escrofulisme, raquitisme, inapetència i en les convalescències. RECOMANAT PER LA CLASE MÉDICA.

De venda en les principals farmacies i drogueries d'Espanya.

Botella gran, 5 pesetes. Botella petita, 2'75

Pera demandes al per major: Farmacia de la Viuda del Doctor Aliño, plassa del Mercat, 52.—VALENCIA.

La Floresta *Fábrica de flors artificials*
:: Eduart Arnal ::

Saragossa, 16.-VALENCIA

Pera Ombreles, Palmitos, Boquilles, Bastóns i
articles pera regals

La casa Bruguera

San Vi ent, 41, front al carrer San Ferrán
— VALENCIA —

Fumeu l'incomparable Paper Mefisto

**: Fábrica de Conserves Vegetals :
ALFREDO J. MORGAN I COMPANYIA
GANDIA**

Especialitat en tomata, pimentó, pésols, sanfaina, bresquilla, albercòc, raim, etc.

Pera pedidos: **Manuel Coll**, carrer de la Corona, 15.-Valencia

Tintorería SOTO

Avinguda del Pòrt, núm. 38

:: Teléfono núm. 958 ::

:: :: VALENCIA :: ::

Kiòsc de San Martí

XXXX VALENCIA XXXX

Venda de tota classe de periòdics, semanaris

□□□□□□□□ y revistes □□□□□□□□

Especialitat en periòdics regionalistes

El Depuratiu vegeta de Fuster

es un remey efícaç pera les enfermetats dels ulls, del estómac, dolors reumàtics, neurastènia, asma, enfermetats secretes de la dona, sífilis, venéreo, hèrpes i demés que tinguen per orige la existencia en la sang de toxines i àcid URIC, perquè 'l DEPURATIU VEGETAL FUSTER expulsa i obliga a ixir ab la suor i l'orina totes les dites impureses.